

Academicianul Andrei Oțetea (1894–1977)

Alexandru Porțeanu*

Memoria istorică a poporului român este bogată, îndelungată. Cultivarea ei revine ca o îndatorire de onoare, nu numai a istoricilor.

Se împlinesc 130 ani de la nașterea istoricului academician Andrei Oțetea (24 iulie 1894, în comuna Sibiel, din apropierea Sibiului), personalitate de prim plan a istoriei culturii românești. În primii 24 de ani ai vieții sale, Transilvania făcea parte din Imperiul austro-ungar. Andrei Oțetea a păstrat permanent vie conștiința obârșiei sale, casa din satul natal. După școala primară confesională din sat, a urmat Liceul de Stat din Sibiu și Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov.

În 1919 a primit din partea ASTREI o bursă de studii universitare la Sorbona. În 1926 a susținut doctoratul cu teza despre istoricul și diplomatul Franscesco Cuiccardini, cu o continuare și completare a ei în 1927. Continuarea preocupărilor tematice a condus spre aprofundarea și publicarea lucrărilor sale despre Renaștere și Reformă (1941).

După revenirea în țară a fost numit conferențiar, apoi profesor la Catedra de istorie modernă și contemporană a Universității din Iași. Între anii 1935–1947 a fost numit rector al Universității din Iași, iar din 1939, director al Teatrului Național din Iași. În februarie 1947 a devenit șeful Catedrei de istorie universală a Universității din București și prorector al acesteia până în 1964, când a devenit profesor consultant.

În anii 1947–1948 și 1956–1970 a fost directorul Institutului de Istorie al Academiei Române, devenit în 1965 Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”. În 1955 a devenit membru al Academiei Române. A fost președinte al Comisiei Naționale pentru UNESCO, vicepreședinte al Academiei Latine din Paris și membru al Societății de Istorie a Franței; a fost distins cu titlul de „Om de Știință Emerit”. Andrei Oțetea a decedat la 21 martie 1977 la Paris și a fost înmormântat la Sibiel.

Lucrările care l-au consacrat în istoriografia română au tratat problema orientală, trecerea de la feudalism la capitalism, Tudor Vladimirescu, Unirea Principatelor, anul 1907, monografiile consacrate lui Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Iorga, precum și colaborarea sa la volumul privind manuscrisele inedite ale lui Karl Marx despre români.

Biblioteca sa a fost donată de către familie ASTREI (6020 cărți, periodice, manuscrise, tablouri ș.a.).

Memoria personală asupra personalității profesorului Andrei Oțetea începe cu anul III, semestrul II al Facultății de Istorie a Universității București până la absolvirea acesteia (1954–1956).

Profesorul Andrei Oțetea ne-a făcut precizări deosebit de utile referitoare la modul de lucru, îndeosebi în seminarul cursului său. Astfel am putut înțelege importanța documentării prin fișe-standard (format ¼ din coală), așezarea

* *Profesor universitar dr.*

lor într-o cutie de carton special, în ordine cronologică. Trecerea direct la redactare, începând cu prima fișă, însemna că introducerea lucrării se scrie întotdeauna după redactarea propriu-zisă a ei. Aceste exemplificări ni le făcea chiar în biroul său de lucru, în locuința din str. Dianei nr. 5.

În anul III al Facultății de Istorie începea „specializarea” studenților. M-am înscris la specialitatea de istorie universală medievală. Această specializare presupunea accesul la sursele istorice și arhivistice din Europa centrală și occidentală, ceea ce în anii 1950–1965 era imposibil. Profesorul Andrei Oțetea a substituit domeniul tematic la nivelul istoriei medievale a Transilvaniei, pe care o ilustra la scară redusă. Situația ei geografică în partea central-vestică a României făcea trimiteri la aspectele general europene. În acest cadru, de la începutul anilor 1960, am putut trece la studii tematice, îndelungate,

în bibliotecile și arhivele de la Budapesta. Atunci a început constituirea Comisiilor mixte de istorie ale Academiei din statele socialiste. Subsemnatul am fost inițial membru, apoi secretar și vicepreședinte al Comisiei Mixte Româno-Ungare de Istorie. Despre desfășurarea acestor cercetări, profesorul Andrei Oțetea se interesa îndeaproape.

În mai 1957, profesorul m-a anunțat pe mine și pe încă doi colegi că ne va angaja la Institut atunci când se vor elibera posturile ocupate. Postul vizat pentru mine a fost eliberat la 15 mai 1957, când am devenit cercetător stagiar, apoi cercetător și cercetător principal.

Datele biografice și profesionale sus-menționate includ recunoștința personală datorată pentru întreaga perioadă 1957–1977, de la angajarea mea în Institut până la plecarea magistrului în eternitate.